

HET HERBARIUM VAN RAINVILLE EN DE GORTERS FLORA VII PROVINCIIARUM

S. J. VAN OOSTSTROOM EN TH. J. REICHGELT

(*Rijksherbarium, Leiden*)

(*ingekomen 18 april 1958*)

Vele jaren lang, van zijn verschijnen in 1781 af, totdat het eerste deel van de flora van VAN HALL (1825) werd uitgegeven, is DE GORTERS *Flora VII Provinciarum Belgii Foederati Indigena* (1781) zonder twijfel het meest gebruikte handboek voor de kennis van de Nederlandse floristiek geweest. Een voor zijn tijd verdienstelijk boek, dat een overzicht geeft van alle tot zijn verschijningsdatum in Nederland gevonden planten. Want niet alleen de hogere planten worden erin behandeld, ook van de lagere groepen somt de schrijver op, wat hem daarvan uit Nederland is bekend geworden.

Bij alle soorten worden behalve de binaire naam ook een of meer synoniemen, veelal phrase-namen, vermeld, met hun auteurs, terwijl tevens in vele gevallen volksnamen en korte aantekeningen over het gebruik der planten zijn opgenomen. Vooral van belang zijn echter de vindplaats-opgaven, die vaak zeer nauwkeurig zijn. Hoewel De Gorter verscheidene van deze opgaven aan oudere auteurs of verzamelaars ontleende, moet van een groot aantal worden aangenomen, dat ze op eigen waarneming berusten. Of De Gorter van de door hem opgegeven soorten ook herbarium-materiaal heeft bezeten, is helaas niet bekend. Zoals de eerste van ons vroeger al eens mededeelde (1941) is in het Rijksherbarium wel is waar een collectie aanwezig, die door De Gorter werd bijeengebracht, doch het aantal planten daarin, dat volgens de bijgevoegde gegevens met zekerheid in Nederland in het wild gevonden werd, is zeer gering. Slechts bij een 33-tal exemplaren worden namelijk vindplaatsen in Nederland vermeld.

Dit is zeer te betreuren, niet alleen omdat hierdoor documentatiemateriaal voor De Gorters *Flora* ontbreekt, maar ook omdat in deze flora een aantal soorten wordt vermeld, waarvan het zeer onwaarschijnlijk is, dat ze ooit in Nederland zijn aangetroffen. Het ligt in deze gevallen voor de hand om aan te nemen, dat de opgegeven namen op een verkeerde interpretatie der bedoelde soorten door De Gorter berusten. Mocht men dan ook ooit het geluk hebben, een Nederlandse collectie van De Gorter op het spoor te komen, dan zou het van groot belang zijn, deze nauwkeurig met zijn werken te vergelijken. Zeker zou men op deze wijze een aantal twijfelgevallen, die nog altijd omtrent de interpretatie van bepaalde door De Gorter opgegeven namen bestaan, uit de weg kunnen ruimen.

Het is dan ook in dit verband van belang, dat zich in Teylers Museum te Haarlem een kleine verzameling gedroogde planten

bevindt, in de 18e eeuw bijeengebracht door Rainville, die enig licht werpt op een aantal door De Gorter gebezigde namen.

Dank zij de welwillendheid van Dr. R. Lorentz, bibliothecaris van Teylers Museum, was het ons mogelijk deze collectie-Rainville nader te onderzoeken. Zij bestaat uit 175 losse herbariumvellen, van 42×27 cm, opgeborgen in een doos in de vorm van een boek. In deze doos bevindt zich tevens een zowel in het Latijn als in het Nederlands gesteld schrijven van de hand van Dr. M. van Marum, eertijds directeur van Teylers Muesum, welk schrijven bijzonderheden geeft over het herbarium en zijn verzamelaar.

Om een indruk te geven van Rainvilles werkzaamheden moge de Nederlandse tekst van Van Marums uiteenzetting hier volgen:

Frederik Rainville, in Frankryk gebooren (in leven) te Rotterdam woonachtig, lid van het Bataafsch Genootschap der proefondervindelyke Wysbegeerte te Rotterdam, heeft met zeer grooten vlyt de Nederlandsche grasplanten verzameld, dezelve zeer naauwkeurig onderzocht, en gedeeltelyk beschreven. Zyne bedoeling was de kenmerken en verscheidenheden der graszoorten beeter te leeren kennen, ten einde men langs deezzen weg de grasplanten, die ter voeding van het vee de heilzaamste zyn, van de min nuttige of schadelijke graszen beeter zoude kunnen onderscheiden, en de landman dus zoude kunnen leeren, welke graszoorten hy in de weiden behoore aantekweeken, en welken te verwerpen. Dat zyn oogmerk geweest is om door de bevordering der graskennis den landman of veehouder gelegenheid te geeven zyne weiden te verbeteren, en dezelve meer voedsel voor het vee te doen voortbrengen, blykt uit de schets van eene voorreden ¹⁾, onder zyne handschriften gevonden, welke geschikt was om voor een supplementum Florae Belgicae geplaatst te worden, van welke schets een afschrift, ten bewyze van s'mans edelaartige denkwyze, hier nevens te vinden is.

Een vroegtijdige dood heeft in het jaar 1779 den arbeid van deezzen vlytigen en welmeenenden Natuuronderzoeker afgebroken. Zyne verzameling van gedroogde graszen, en daarby gemaakte aantekeningen aan zynen vriend, den weledelen Heere Mr. Herman Forsten te Rotterdam nagelaaten hebbende, heeft deeze Heer getracht eenen kruidkundigen te vinden, die den arbeid van wylen den Hr. Rainville vervolgen, en de *Agrostographia Belgica* op dien voet voltooyen wilde, als zy begonnen was, om dezelve vervolgens onder den naam van Rainville uittegeeven. De moeijelykheid van dit werk tot nu toe den beroemden Geleerden, aan wien zulks 't eerst was opgedragen, te ruch gehouden hebbende, stelde de Heer Forsten voorleeden jaar aan my ondergetekende hetzelfde voor. Dezelfde reden my te ruch houdende deezzen taak op my te neemen, deed ik den Heere Forsten het voorstel van uit de gedroogde graszen, door Rainville nagelaaten, eene volledige verzameling van Nederlandsche graszen uittezoeken, en deeze op eene den naam en nagedachtenisse van Rainville eere

¹⁾ Een afschrift van een gedeelte van deze voorrede bevindt zich thans nog bij het herbarium. v. O. en R.

aandoende wijze in de Bibliotheek van Teylers Museum te plaatsen op dat dezelve aldaar ter eeniger tyd den geenen nuttig zoude kunnen zyn, die lust mochten hebben zich op de kennis der Nederlandsche grasplanten toe te leggen. De Heer Forsten dit voorstel hebbende toegestaan, vindt men nu in dit kistje eene verzameling van alle soorten, en van alle enigzints aanmerkelyke verscheidenheden, die in den voorraad van gedroogde Nederlandsche graszen, door Rainville nagelaaten, gevonden wierden. Uit de geschreven aantekeningen van Rainville, my nevens de gedroogde graszen gezonden, heb ik, in het hier by geplaatste exemplaar van de Flora VII provinciarum Belgii foederati, by elke grassoort, bygeschreven, al het geen ik betreffende de Nederlandsche grassoorten daar in gevonden heb, en het geen door wylen den Heere D. de Gorter, schryver deezer Flora, uit de aantekeningen, die Rainville hem ten dien einde voor de uitgaave deezer Flora gezonden had, niet reeds was overgenomen. Hoeveel Rainville door de meêdeeling zyner waarnemingen tot de grasbeschrijving, in de Flora VII provinciarum voorkomende, heeft toegebracht, blykt uit de voorreden voor deeze Flora, bladz V, en uit de menigvuldige melding van zynen naam in dit stuk.

Haarlem 7 Augustus 1793.

M. v. Marum

Uit dit stuk blykt dus, dat de inhoud van de doos bestaat uit een serie planten, die door Van Marum uit de oorspronkelijke verzameling van Rainville werd uitgezocht. De vraag rijst hierbij dadelijk, of de rest van de verzameling nog bestaat, en zo ja, waar die dan is gebleven. Dat er werkelijk zo'n rest is geweest, blykt uit de dissertatie van VAN HALL (1821, p. 11 en 15), waar deze schrijft, dat hij zowel de collectie van Teylers Museum als de andere heeft gezien. Deze laatste zou zich bevinden in de bezittingen van de Eerste Klasse van het Kon. Nederlandsch Instituut van Wetenschappen enz., welk Instituut later vervangen werd door de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen. Ook spreekt Van Hall van manuscripten van Rainville, die hij zou hebben ingezien en die zich op dezelfde plaats zouden bevinden.

Op een vraag aan de bibliothecaris van de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen, of het herbarium en de manuscripten nog in de bezittingen van deze Akademie te vinden waren, kregen wij ten antwoord, dat zij zich daar niet bevinden en voor zover nagegaan kon worden daar ook nooit zijn geweest.

De Gorter geeft in zijn Flora, zoals Van Marum ook reeds schreef, herhaaldelijk Rainville als vinder op. Wordt door hem bij een soort uitsluitend Rainville vermeld, dan ligt het voor de hand om aan te nemen, dat het materiaal, dat zich van deze soort in Rainvilles herbarium bevindt, de grondslag voor De Gorters opgave heeft gevormd.

Bij het doorzien van de collectie-Rainville valt op, dat verreweg de meeste namen op de vellen corresponderen met die uit De Gorters flora. Diverse dezer namen behoren tot de genoemde gevallen, waaromtrent onzekerheid betreffende de identiteit bestaat. Wel is waar

werd een aantal van deze twijfelgevallen al door Van Hall of in de beide edities van de *Prodromus Florae Batavae* opgelost, maar toch blijven er nog genoeg over, die de moeite waard zijn om hier nader te worden besproken. Bovendien zijn niet alle identificaties van Van Hall en in de *Prodromus* geheel juist.

Hoewel Van Marum in zijn hierboven weergegeven uiteenzetting uitsluitend over grassen spreekt, bevat het herbarium behalve vertegenwoordigers van die familie ook vele *Cyperaceae*, een aantal *Juncaceae* en een *Aracea*, nl. *Acorus calamus* (no. 127).

De gehele collectie werd, ten dele in samenwerking met onze vriend J. H. Kern, door ons doorgewerkt en van de juiste naam voorzien. In hoofdzaak die exemplaren, die voor het interpreteren van namen in De Gorters *Flora VII Provinciarum* van belang zijn, worden in de hier volgende lijsten behandeld.

In deze lijsten hebben de nummers betrekking op die der vellen in het herbarium. De op het nummer volgende naam is die, waaronder de soort in het herbarium voorkomt. In Lijst 1 zijn de soorten opgenomen, waarbij De Gorter uitsluitend een of meer vondsten van Rainville vermeldt. De door De Gorter geciteerde vindplaats-gegevens zijn hierbij steeds overgenomen. Werden de exemplaren ook door Van Hall of in de *Prodromus* vermeld, dan is dit door ons opgegeven. Tenslotte wordt door ons de correcte naam der bedoelde soorten vermeld (cursief). In Lijst 2 zijn planten opgenomen, van welke de vermelding bij De Gorter en/of Van Hall niet uitsluitend op vondsten van Rainville berust, of waarbij Rainville in het geheel niet als vinder wordt opgegeven. Bij een aantal van deze kan echter op grond van de vermelde vindplaatsen worden aangenomen, dat de door genoemde auteurs bedoelde vondsten betrekking hebben op door Rainville verzamelde planten, of op gegevens, die door Rainville werden verstrekt.

LIJST 1

4. *Schoenus glomeratus*. DE GORTER (1781, p. 12, no. 37): „In de Weiden by Nymegen. (D. RAINVILLE.).” VAN HALL (1825, p. 36, noot) merkt op: „*Schoenus glomeratus* G. 37, teste EHRHARTO, est *Caricis* species.” Het materiaal in herb. Rainville is *Carex disticha* Huds. Van deze soort bevindt zich ook een exemplaar in de in het Rijksherbarium aanwezige collectie-De Gorter, eveneens onder de naam *Schoenus glomeratus* en verzameld door Rainville „in pratis prope Neomagum”.
16. *Scirpus mucronatus*. DE GORTER (1781, p. 14, no. 48): „Te Overmaas langs de Rivier. (D. RAINVILLE.).” VAN HALL (1825, p. 42, 43) vermeldt de vondst van Rainville onder *Scirpus mucronatus*, met vraagteken, en vermoedt (noot op p. 42), dat een verwarring met *Scirpus triqueter* L. heeft plaats gehad, omdat *Scirpus mucronatus* een Zuid-Europese soort is. Het exemplaar in herb. Rainville is *Scirpus triqueter* L.
44. *Agrostis sylvatica*. DE GORTER (1781, p. 21, no. 70): „In 't

- Haagsche-Bosch, te Voorburg. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 62) geeft *Agrostis sylvatica*, met vraagteken, op in de synonymie van *A. vulgaris* (= *A. tenuis* Sibth.) var. *γ. floribus viviparis*. Het materiaal in herb. Rainville is *Agrostis tenuis* Sibth. met abnormale (door Nematoden aangetaste) aartjes.
47. *Agrostis serotina*. DE GORTER (1781, p. 21, no. 72): „Te Zorgvliet by s’Hage. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 106, 107) vermeldt het exemplaar van Rainville ten onrechte onder de naam *Schedonorus serotinus* [bedoeld is wel *Schoenodorus serotinus* (L.) R. & Sch. = *Diplachne serotina* (L.) Link]. Het materiaal in herb. Rainville is *Agrostis canina* L.
- 65 en 66. *Poa nemoralis*. DE GORTER (1781, p. 25, no. 88): „In de Velden buiten Nymegen; ook op de Muuren van de Kerk te Persingen. (D. RAINVILLE.)” No. 65 is *Poa palustris* L.; no. 66 is *Poa trivialis* L.
67. *Poa spicata*. DE GORTER (1781, p. 25, no. 90): „Op de Wallen en onder aan de Muuren in ’t Zand te Delfzyl aan den Dollart; ook by Franeker. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 88) geeft *Poa spicata* Rainville als synoniem bij *Poa maritima* [= *Puccinellia maritima* (Huds.) Parl.]. Zie ook Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 2299). In herb. Rainville liggen onder dit nummer twee soorten: a. *Puccinellia maritima* (Huds.) Parl. en b. *Festuca ovina* L.
91. *Bromus racemosus*. DE GORTER (1781, p. 29, no. 107): „Op de Wallen te Nymegen. (D. RAINVILLE.)” Is *Bromus inermis* Leyss.
96. *Avena loeflingiana*. DE GORTER (1781, p. 30, no. 110): „Overvloedig in ’t Haagsche-Bosch onder de boomen; en op de Duinen, by ’t Dorp Hillegom, alwaar het Zand met mosch bedekt is (D. RAINVILLE.)” DE GORTER merkt hierbij op: „Planta nostra omnibus characteribus convenit cum descriptione ab Ill. LINNAEO in Spec. plant. data, sed major est, interdum spithamae longitudine.” VAN HALL (1825, p. 100) geeft *Avena loeflingiana* Rainville als synoniem bij *Avena praecox* (= *Aira praecox* L.). Het materiaal in herb. Rainville is *Aira praecox* L.
98. *Avena sesquitertia*. DE GORTER (1781, p. 31, no. 112): „By Haarlem. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 98) geeft *Avena sesquitertia* L. als synoniem bij *Trisetum pubescens* [= *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilger]. Ook Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 2231) verwijst naar deze soort. Het materiaal in herb. Rainville is *Helictotrichon pubescens* (Huds.) Pilger.
118. *Lolium tenue*. DE GORTER (1781, p. 34, no. 121): „Te Nymegen op de Wallen onder de groote boomen in de schaduwe. (D. RAINVILLE.)” Is een armoedig exemplaar van *Lolium perenne* L. Van deze soort bevindt zich een dergelijk exemplaar in de in het Rijksherbarium aanwezige collectie-De Gorter, onder de naam *Lolium perenne spicis longius distantibus*. Tourn.

- varietas minima vel *Lolium tenue*, met de vermelding: „*Neomagi in maeniis urbis sub altis arboribus in umbra.*” VAN HALL (1825, p. 114 en 115) geeft *L. tenue* L. (?) als synoniem bij *L. perenne* L. var. *tenue* en geeft als vindplaats o.a. „Bij Nijmegen RAINVILLE”.
136. *Juncus niveus*. DE GORTER (1781, p. 97, no. 316): „Op de Heide by Nymegen. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 294, 295) geeft *Juncus niveus* Leers als synoniem bij *Luzula albida* DC. [= *Luzula luzuloides* (Lamk.) Dandy & Wilmott] en vermeldt het exemplaar van Rainville. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat *Luzula luzuloides* op de heide bij Nijmegen zou zijn gevonden. Het exemplaar in herb. Rainville is *Luzula campestris* (L.) DC. subsp. *congesta* (Thuill.) Kern & Reichg.
140. *Carex capitata*. DE GORTER (1781, p. 246, no. 757): „By Groningen. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 644) geeft *Carex capitata* de Gorter als synoniem bij *Carex davalliana* Sm. Zie ook Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 1983). Het in het herbarium Rainville voorkomende exemplaar is echter *Carex dioica* L. Vgl. Fl. Neerl. I, 3, 1954, p. 95-96.
142. *Carex baldensis*. DE GORTER (1781, p. 246, no. 759): „Op de Cingel van Rotterdam, dog zeldzaam. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 646, noot) schrijft dat *Carex baldensis* Rainville niet *C. baldensis* L. is, doch volgens Ehrhart op *C. brizoides* lijkt of naar zijn eigen mening eerder een misvorming van *C. vulpina* is. Zie ook Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 1998). Het in het herbarium Rainville voorkomende exemplaar behoort echter tot *Carex disticha* Huds.
146. *Carex* (e)*marginata*. DE GORTER (1781, p. 247, no. 762): „Gemeen by Bodegraven aan de kanten der Slooten. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 650) geeft *C. marginata* als een synoniem bij *C. divisa* Huds. Reeds in Prodr. Fl. Bat. (1850, p. 288) wordt het vermoeden uitgesproken, dat de plant van Rainville tot *Carex disticha* Huds. behoort. Het materiaal in het herbarium van Rainville behoort werkelijk tot deze soort.
149. *Carex loliacea*. DE GORTER (1781, p. 248, no. 765): „By Groningen. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 652) geeft *C. loliacea* Rainville als synoniem bij *C. curta* Good.; ook de Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 2015) doet dit. Het materiaal in herb. Rainville is inderdaad *Carex curta* Good.
153. *Carex montana*. DE GORTER (1781, p. 249, no. 770): „In de Duinen by Haarlem, en in de Heide by Hulsen buiten Nymegen. (D. RAINVILLE.)” VAN HALL (1825, p. 654, 655) vermoedt reeds, dat Rainville *C. montana* verwarde met *C. pilulifera*. Het vel in zijn herbarium vertoont 3 exemplaren: a en b: *Carex caryophyllea* Lat. en c: *C. pilulifera* L.
156. *Carex pilulifera*. DE GORTER (1781, p. 250, no. 773): „Te Hulsen by Nymegen, en op de Duinen by Scheveningen.

- (D. RAINVILLE)..” VAN HALL (1825, p. 654-657) geeft deze exemplaren ten dele op onder *C. pilulifera* L., ten dele onder *C. flava* L. var. *oederi*. In het herbarium van Rainville ligt *Carex serotina* Mérat subsp. *serotina*.
157. *Carex saxatilis*. DE GORTER (1781, p. 250, no. 774): „Op de Duinen by Haarlem en Scheveningen. (D. RAINVILLE).” VAN HALL (1825, p. 664, 665) vermeldt de exemplaren van Rainville als *C. saxatilis* (met vraagteken). In de Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 2055) is de opgave van deze soort door De Gorter te vinden onder *C. trinervis* Degl. Het materiaal in herb. Rainville is werkelijk *Carex trinervis* Degl.
158. *Carex atrata*. DE GORTER (1781, p. 251, no. 775): „Op de Duinen by Haarlem. (D. RAINVILLE).” VAN HALL (1825, p. 646, noot) zegt, dat het materiaal van Rainville tot *Carex stricta* Good. (= *C. hudsonii* A. Benn.) behoort. In het herb. Rainville bevindt zich echter *Carex flacca* Schreb.
159. *Carex limosa*. DE GORTER (1781, p. 251, no. 776): „Tusschen de Duinen by Haarlem. (D. RAINVILLE).” VAN HALL (1825, p. 660, 661) zegt, dat de meeste exemplaren die onder deze naam in het herbarium van Rainville liggen tot *Carex glauca* Scop. (= *C. flacca* Schreb.) behoren. Het materiaal in herb. Rainville is inderdaad *Carex flacca* Schreb.
162. *Carex distans*. DE GORTER (1781, p. 252, no. 779): „Aan de weg tusschen Rotterdam en Gouda, by de eerste Schuur. (D. RAINVILLE).” VAN HALL (1825, p. 658, 659) vermeldt de plant van Rainville onder *C. distans* L. Ook in Prodr. Fl. Bat. (1916, p. 2069) vinden wij deze opgave. Het herbarium van Rainville bevat echter materiaal van *Carex hostiana* DC.

LIJST 2

12. *Scirpus lacustris* β *medius*. Bedoeld is wel *Scirpus lacustris* L. var. β , door DE GORTER (1781, p. 14) vermeld. Het exemplaar in herb. Rainville is *Scirpus lacustris* L. subsp. *glaucus* (Sm.) Hartm.
51. *Aira montana*. DE GORTER (1781, p. 22, no. 77) geeft als vindplaatsen op: „Overvloedig op de Heide buiten Nymegen en Groningen; ook op Muiderberg, en in den Haarlemmer-hout.” *Aira montana* L. [= *Deschampsia flexuosa* (L.) Trin. var. *montana* (L.) Gremli] is echter in hoofdzaak een bergplant, die volgens JANSEN (Fl. Neerl. I, 2, 1951, p. 180) slechts enige malen in Zuid-Limburg is aangetroffen. Het materiaal in herb. Rainville is typische *Deschampsia flexuosa* (L.) Trin.
68. *Poa cristata*. DE GORTER (1781, p. 25, no. 91) geeft als vindplaatsen: „Gemeen in de Duinen by 's Hage, Hillegom, Haarlem.” Het ligt voor de hand aan te nemen dat De Gorter hier *Koeleria albescens* DC. op het oog heeft. Het materiaal in herb. Rainville, zeer waarschijnlijk uit de duinen van

- Scheveningen (zie VAN HALL, 1825, p. 91) is ook *Koeleria albescens* DC.
81. *Festuca calycina*. Deze wordt niet door DE GORTER vermeld. VAN HALL (1825, p. 88 en 89) geeft *Festuca calycina* Rainville op als synoniem bij *Triodia decumbens* en citeert exemplaren van Rainville: „Op zandige gronden tusschen Nijmegen en Hulsen; bij Franeker; in de duinen van Scheveningen.” Het materiaal in herb. Rainville is *Sieglingia decumbens* (L.) Bernh.
 94. *Bromus rigens*. Wordt ook niet door DE GORTER vermeld. VAN HALL (1821, p. 91; 1825, p. 96 en 97) citeert onder deze naam een exemplaar van Van Marum „in de duinen van Overveen bij Haarlem.” VAN MARUM voegde in het exemplaar van De Gorters Flora, dat zich in de bibliotheek van Teylers Museum bevindt, toe: „op de duinen bij Haarlem.” Het materiaal in herb. Rainville, dat vermoedelijk van Van Marum afkomstig is, is *Bromus mollis* L.
 126. *Triticum caninum*. DE GORTER (1781, p. 36, no. 128) geeft op: „Veel aan de kanten der Slooten om Rotterdam, Utrecht, Franeker, en elders.” Uit deze opgave blijkt, dat De Gorter waarschijnlijk een verkeerde opvatting heeft gehad van *Roegneria canina*, of althans deze ten dele verward heeft met een meer algemene soort, waarschijnlijk met *Agropyron repens* en wel met lang genaalde vormen van deze. In het herb. Rainville liggen onder de naam *Triticum caninum* drie exemplaren van *Agropyron repens* (L.) P.B.
 154. *Carex globularis*. DE GORTER (1781, p. 250, no. 771): „Op de Duinen by Egmond op den Hoef.” Volgens VAN HALL (1825, p. 656 en noot), die twijfelt aan het voorkomen van deze soort in Nederland, is het ex. in herb. Rainville *Carex flava* β oederi. In het herb. Rainville ligt *Carex demissa* Hornem.
 155. *Carex filiformis*. DE GORTER (1781, p. 250, no. 772) geeft op: „By Gouda, Haarlem, Groningen, en in Friesland op veele plaatsen in de Wei-landen, en aan de kanten der zelve; als ook aan sommige Wegen.” Uit deze opgave blijkt, dat De Gorter een verkeerde opvatting had van *C. filiformis* (= *C. lasiocarpa* Ehrh.). VAN HALL (1825, p. 666, noot) wijst er reeds op, dat althans de door Rainville bij Gouda verzamelde plant tot *C. caespitosa* behoort. *C. caespitosa* in de opvatting van Van Hall is *Carex nigra* (L.) Reichard. Het materiaal in herb. Rainville behoort inderdaad tot deze soort.

SUMMARY

In DE GORTER's Flora VII Provinciarum, 1781, a number of species are mentioned, of which it is very unlikely that they have ever been found in the Netherlands. By means of a small herbarium, collected by RAINVILLE, a botanist often cited by DE GORTER, we were able to rectify a number of these doubtful records. The herbarium is preserved in Teyler's Museum, Haarlem, and was

collected about the middle of the 18th century. It mainly contains members of the families Cyperaceae, Gramineae, and Juncaceae.

The dubious names used by DE GORTER, and our rectifications are to be found in the two lists at the end of the present paper. Moreover some incorrect interpretations by VAN HALL, based on the same collection, and mentioned in his *Flora Belgii Septentrionalis*, 1825, have been adjusted.

LITERATUUR

- GORTER, D. DE. 1781. *Flora VII Provinciarum Belgii Foederati Indigena*, Haarlem.
 HALL, H. C. VAN. 1821. *Specimen Botanicum, exhibens Synopsin Graminum Indigenarum*. Diss. Utrecht.
 ———. 1825. *Flora Belgii Septentrionalis (Flora van Noord-Nederland)*, 1, Amsterdam.
 OOSTSTROOM, S. J. VAN. 1941. *Het Herbarium van David de Gorter*. Ned. Kruidk. Arch. 51: 252–274.
Prodromus Florae Batavae, ed., 1, I, 1850.
 ———, ed. 2, I, 4, 1916. Groningen.